

Belediye Arşivlerinin Sayısallaştırılmasında Bilgi ve Belge Uzmanı İstihdamının Başarıya Etkisi: Gaziosmanpaşa Belediyesi Örneği

Doç. Dr. Rıfat Günalan

İstanbul Üniversitesi, Türkiye, rifatgunalan@gmail.com

Özhan Sağlık

İstanbul Üniversitesi, Türkiye, ozhan.saglik@istanbul.edu.tr

Öz

Kamu kurumları faaliyetlerinin birer delili olarak belge üretir. Fiziki ortamlarda üretilen belgeler gerekli yasal süreçleri tamamladıktan sonra önce birim sonra kurum arşivlerine devredilmektedir. Türkiye'deki kamu kurumları fiziki ortamda hazırladıkları belgelerin yanı sıra ağırlıklı olarak dijital ortamlarda belge hazırlamakta ve üretilen belgeleri de yine bu ortamlarda yönetmeye ve depolamaya (arşivlemeye) başlamıştır. Fiziki ortamlarda üretilen belgeler ise uzun bir süreden beri sayısal ortama hızla aktarılmaktadır. Son zamanlarda yerel yönetimlerden belediyeler hem güncel belgelerini hem de arşivlerini elektronik ortamlara daha kolay erişim için taşımaya başlamıştır. Ancak profesyonellik isteyen her faaliyette olduğu gibi bu işlemlerde de uzman işgücünden faydalanılması gerektiği açıktır. Bu durumda İstanbul'da gerek büyükşehir ve gerekse ilçe belediye arşivlerinin sayısallaştırılması hangi uzman ve yetişmiş personel tarafından hangi kriterler ışığında gerçekleşiyor? sorusu akla gelmektedir. Belediyelerin gerek kendi imkanları ve gerekse hizmet alımı şeklinde yaptıkları sayısallaştırma projelerinde kalifiye ve uzman kişilerin çalıştırılmaması bu soruyu akla getirmektedir. Bundan dolayı birçok yerel yönetim hem zaman hem de nakit kaybına uğramaktadır. Araştırmada belediyelerde gerçekleştirilen sayısallaştırma projelerindeki uzman istihdamının başarılı sonuçlar verdiği hipotezi benimsenmektedir. Çalışmada bilgi ve belge yönetimi mezunlarının İstanbul, Gaziosmanpaşa Belediyesinde yürütülmekte olan sayısallaştırma projesindeki safhaların yönetilmesindeki rolleri incelenecektir. Sabadaki uygulamalar incelendiğinde belediyelerin arşivlerini tekrar tekrar sayısallaştırdığı görülmektedir. Gerçekleşen bu sayısallaştırma uygulamalarının literatürde yeteri kadar değerlendirilmediği

dikkat çekmektedir. Çalışmanın bir diğer sorusu "Neden belediye arşivleri tekrar tekrar sayısallaştırılıyor?" şeklinde belirtilebilir. Belediyelerdeki sayısallaştırma uygulamalarının belediyeler ya da firmalar tarafından süreçlere yeteri kadar bakim olunmayarak yapıldığı mevcut tecrübelerden anlaşılmaktadır. Araştırmadan belediyelerdeki sayısallaştırma işlemlerinde bedeflenen başarıya ulaşmak için konunun uzmanı olan bilgi ve belge yönetimi bölümü mezunu istihdamının gerekliliği hususunda farkındalık oluşturması beklenmektedir. Bilgi ve belge yönetimi bölümlerinden mezun olmuş uzmanların içerisinde yer aldığı sayısallaştırma projelerinin, bilgi ve belge uzmanı istihdamının olmadığı projelere göre daha başarılı sonuçlar verdiği görülmüştür. Çalışmada belediye kanunları, arşiv mevzuatı, yönetmelikler, bu alanda yapılmış çalışmaların analizi, saba araştırması ve yüz yüze görüşme yöntemlerinden faydalanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Belediyeler-arşiv yönetimi, belediye arşivleri-sayısallaştırma, belediyeler-bilgi ve belge uzmanı istihdamı.*

Giriş

Kamu kurumları faaliyetlerinin birer delili olarak belge üretir. Fiziki ortamda üretilen belgeler saklama sürelerine göre önce birim sonra kurum arşivlerine devredilir. Türkiye'deki kamu kurumları fiziki ortamda ürettikleri belgeleri artık elektronik ortamda üreterek arşivleme sürecine başlamıştır. Fiziki ortamda üretilen belgeler ise son on yıldır sayısal ortama aktarılmaktadır. Yerel yönetimlerden biri olan belediyelerin de stratejik planları ve yaptıkları ihalelerden arşivlerinde muhafaza ettikleri belgeleri sayısallaştırdığını anlamaktayız (Sağlık, 2015a; Elektronik Kamu Alımları Platformu [EKAP], 2016).

Belediyelerin fiziki ortamdaki belgelere sayısal ortamdan erişmenin kendilerine büyük kolaylıklar sağladığını fark ettiği görülmektedir. Çünkü, fiziki ortamda bir belgeye aynı anda tek bir kişi ya da kişiler tarafından erişim söz konusuysen, elektronik ortamda belgelere aynı anda birden fazla kişilerin erişimi mümkün olmaktadır. Bu kolaylıklardan yararlanmak amacıyla, Türkiye'de en çok belediyeye sahip il olan İstanbul'daki ilçe belediyelerinin çok büyük bir çoğunluğunun arşivlerini sayısallaştırdığını görmekteyiz (Sağlık, 2015a; Sağlık, 2015b).

Belediyelerin bu konuda idari ve hukuki olarak çok ciddi kısıtlamalarla karşılaşmadığı, bilakis desteklendiği bilinmektedir. 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ile 5393 sayılı Belediye Kanunu'nda elektronik bilgi erişim hizmetleri sunmak belediyelerin görevleri arasında belirtilmiştir (Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 2004; Belediye Kanunu, 2005). 2006 yılında yayınlanan 9. Kalkınma Planında, mahalli idarelerin e-Devlet uygulamalarını etkin bir şekilde kullanması, adli süreçler ile kamunun iş dünyasına sunduğu hizmetlerin elektronik ortama taşınması ve kadastro bilgilerinin sayısallaştırılması gibi hedefler bulunmaktadır (Türkiye Cumhuriyeti [T.C.] Kalkınma Bakanlığı, 2006). Bu hedefler 2006 yılında yayınlanan Bilgi Toplumu Eylem Planı'nda da yer almaktadır (T.C. Başbakanlık, Bilgi Toplumu Eylem Planı, 2006). Kamu kurumları kalkınma planları ve bilgi toplumu eylem planlarındaki hedefler doğrultusunda stratejik planlarını oluşturmaktadır. Stratejik planlara eklenen hedefler performans programlarında yer bulduğu takdirde cari yıl içerisinde gerçekleştirilecek hedefler haline gelmektedir (Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu, 2003; Kamu İdarelerinde Stratejik Planlamaya İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik, 2006).

Bu doğrultuda, belediyelerin arşivlerin sayısallaştırılması hedeflerini stratejik planlarına ekledikleri görülmektedir. Bir hedefin stratejik planda yer alması o hedefin önemli görüldüğü anlamına gelmektedir. Belediyelerin arşivlerin sayısallaştırılmasına önem verdiğini ifade etmek mümkündür. Profesyonellik isteyen her faaliyette olduğu gibi arşivlerin sayısallaştırılması faaliyetinde de uzman işgücü istihdamının gerekli olduğu açıktır. Belediyeler sayısallaştırma projelerini gerek kendi imkanları gerekse hizmet alımı şeklinde gerçekleştirmektedir. Fakat, önem vermelerine rağmen sayısallaştırma projelerinde kalifiye ve uzman kişilerin çalıştırılmaması bu soruyu akla getirmektedir. Bu durumda, İstanbul'daki ilçe belediyelerinde arşivlerin sayısallaştırılması faaliyetleri hangi uzman ve yetişmiş personel tarafından gerçekleştiriliyor sorusu akla gelmektedir. Çalışma, bu soruya Gaziosmanpaşa Belediyesi örneğinde bir cevap aramak amacıyla kaleme alınmıştır. Literatür incelemesi ve yöntemle başlayan bildiri, belediyelerdeki arşiv sayısallaştırma projelerinde karşılaşılan sorunların belirtildiği birinci kısım ile Gaziosmanpaşa Belediyesi arşivinin sayısallaştırılmasındaki istihdamın başarıya etkisini inceleyen ikinci kısımdan meydana gelmektedir.

Literatür İncelemesi

Alanımızda bilgi kaynaklarının sayısallaştırılması konusunda pek çok çalışma bulunmaktadır.¹ Bu çalışmalardan kurumların faaliyetleri sonucunda oluşan belgelerin sayısallaştırılması üzerine yapılanların kütüphane ve müzelerdeki kaynakların sayısallaştırılması konusunda yapılmış çalışmalara göre daha az sayıda olduğu dikkat çekmektedir (Küçük ve Alır, 2003; Baransel ve Tabak, 2006; Külcü ve Çakmak, 2009; Aydın ve Özdemirci, 2011; Katuu, 2012; Nazemi, 2013; Okumuş, 2014; Şanlı vd., 2014; Akdoğan ve Özdemirci, 2015; Turan, 2015; Arısoy ve Durmuş, 2015; Yalçınkaya, 2015; Saydam, 2015). Zikredilen 13 çalışmadan 7'sinin son 3 yılda gerçekleştirilmesi, arşivlerin sayısallaştırılmasının gündemde olan konulardan biri olduğunu göstermektedir. Bu duruma rağmen, yapılan çalışmalarda belediyelerde gerçekleşen sayısallaştırma faaliyetlerinin konu edinilmediği, bununla birlikte, belge yönetimindeki sayısallaştırma faaliyetlerinde görev alan personelin uzmanlıklarının yeteri kadar sorgulanmadığı gözlenmektedir.

Ancak, belge yönetimi ile ilgili projelerde uzman istihdamına Çiçek'in (2011) dikkat çektiği görülmektedir. Çiçek'in (2011) bu çalışmasında elektronik belge yönetimi programları kurulmasında bilgi ve belge uzmanlarının rolü değerlendirilmiştir. Bu çalışma, doğrudan sayısallaştırma projelerindeki bilgi ve belge uzmanı istihdamına vurgu yapmasa da literatürde önemli bir boşluğu doldurmaktadır. Elimizdeki çalışmadan sayısallaştırma projelerinde bilgi ve belge uzmanı istihdamının başarıya etkisini irdeleyerek literatürdeki boşluğu doldurması beklenmektedir.

Amaç, Yöntem ve Kapsam

Türkiye'deki yerel yönetimlerden biri olan belediyeler son on yıldır arşivlerini sayısal ortama aktarmaktadır. Belediyelerin daha önce başlatmış olduğu arşiv sayısallaştırma projelerini istenilen sonuca erişemediği için tekrarladığı görülmektedir.

¹ Özel, 2016; Arus, 2016; Todorova, Yılmaz, Çakmak ve Tsvetkova, 2016; Eski, 2016; Aubrecht, Akın ve Coşkun, 2016; Gürleyen, 2016; De Martino, Monti ve Rosati, 2016; Özel, 2015; Akdoğan ve Özdemirci, 2015; Yılmaz, Külcü, Çakmak ve Ayaokur, 2015a; Turan, 2015; Arısoy ve Durmuş, 2015; Yılmaz, Külcü ve Çakmak, 2015; Sandal ve Topaloğlu, 2015; Çakmak ve Nanci, 2015; Kuzucuoğlu, Kiraz, Ünsalan ve Taşdemir, 2015; Sezgin, 2015; Nural, 2015; Yalçınkaya, 2015; Saydam, 2015; Arala ve Salman, 2014; Tarhan, 2014; Nas, 2014; Çaltı, 2014; Aydın, 2014; Çelik, 2014; Okumuş, 2014; Ünlü, Akdemir ve Er, 2014; Şanlı vd., 2014; Kurulgan, 2013; Uçmaz, 2013; Güner, 2013; Nazemi, 2013; Katuu, 2012; Çakmak ve Yılmaz, 2012; Külcü, 2012; Yılmaz, 2011; Aydın ve Özdemirci, 2011; Topaloğlu, 2011; Kaya, 2011; Aydın, 2011; Özen ve Demirdelen, 2011; Külcü, 2010a; Külcü, 2010b; Şahin, 2010; Tonta, 2009; Külcü ve Çakmak, 2009; Musnik, 2009; Afzali, 2008; Baransel ve Tabak, 2006; Aldemir ve Öguz, 2006; Küçük ve Soydal, 2003; Küçük ve Alır, 2003; Aytac, 2002.

Bu noktada, belediyeler arşivlerini sayısallaştırırken hangi uzman personeli istihdam etmektedir sorusu akla gelmektedir. Çünkü, arşivlerin sayısallaştırılmasında yeteri kadar bilgi ve belge uzmanının istihdam edilmediği görülmüştür. Bu durumun projelerin başarısını olumsuz etkilediği kabul edilmektedir. Belediyelerin arşivlerini tekrar tekrar sayısallaştırmasındaki sebeplerden biri olarak süreçlere yeteri kadar hakim olmayan personelin istihdam edilmesi karşımıza çıkmaktadır. Çalışmanın amacı belediyelerdeki sayısallaştırma projelerinde bilgi ve belge uzmanı istihdamının başarıya etkisini incelemektir. Çalışmanın bir diğer amacı, belediye arşivlerinin tekrar tekrar sayısallaştırılmasının nedenlerini incelemektir.

İstanbul'daki ilçe belediyeleri de son on yıldır arşivlerini sayısallaştırmaktadır. İstanbul'daki ilçe belediyelerinden biri olan Gaziosmanpaşa Belediyesinde sayısal arşiv oluşturma faaliyetleri gerçekleştirilmektedir. İstanbul'daki ilçe belediyelerinin arşiv sayısallaştırma projelerinde yeteri kadar bilgi ve belge uzmanı istihdam etmediği görülmektedir (EKAP, 2016). Fakat, Gaziosmanpaşa Belediyesindeki projede 14 adet arşivcinin çalıştırılması mümkündür. Gaziosmanpaşa Belediyesindeki projede şu anda 10 adet arşivci istihdam edilmiştir. Çalışmada evren olarak İstanbul'daki ilçe belediyelerinin seçilmesinin nedeni, İstanbul'un Türkiye'deki en çok belediyeye sahip il olmasıdır. Gaziosmanpaşa Belediyesinin örneklem olarak benimsenmesinin nedeni ise, İstanbul'daki ilçe belediyelerinde gerçekleştirilen arşiv sayısallaştırma projelerinde en çok bilgi ve belge uzmanının çalıştırıldığı projelerden birinin Gaziosmanpaşa Belediyesinde gerçekleşmesidir. Çalışmada "yeterli sayıda bilgi ve belge uzmanının çalıştırıldığı projeler başarılı sonuçlar vermektedir" hipotezi benimsenmektedir. Literatür incelemesi, saha araştırması ve yüz yüze görüşme yöntemlerinden faydalanılmıştır. Çalışmadan belediyelerdeki arşivlerin sayısallaştırılması projelerinde bilgi ve belge uzmanlarının istihdam edilmesi konusunda farkındalık oluşturması beklenmektedir.

Belediye Arşivlerinde Sayısallaştırma İşlemleri ve Karşılaşılan Sorunlar

Kamu kurumları faaliyetlerinin birer delili olarak belge üretir. Bir kamu kurumu olan belediyelerde de gerçekleştirilen farklı işlemler sonucunda binlerce belge oluşmaktadır. Bu belgeler farklı tür ve özelliklere sahiptir. Bu farklı tür ve özelliklere sahip olan belgelerin belirli bir sistem içerisinde yönetilmesi

gerektiği açıktır. Belediyelerde oluşan belgelerin sistematik bir şekilde yönetilmesi bilgi ve belge uzmanlarının istihdam edilmesiyle mümkündür. Çünkü, bilgi ve belge uzmanları bu konunun eğitimini almaktadır.

Her kurumda olduğu gibi belediyelerde oluşan belgeler de belirli bir kullanım süresine sahiptir. Belgeler üretildikleri andan itibaren belirlenmiş saklama süreleri dhilinde saklanırlar. Güncel kullanım süreleri dolan belgeler, önce birim sonra kurum arşivine devredilir. Kurum arşivine devredildikten sonra, Devlet Arşivlerine gönderilmesi gereken belgeler Devlet Arşivine gönderilmekte, imha edilmesi gereken belgeler ise imha edilmektedir.

Fiziki ortamda saklanan belgelere aynı anda tek bir kullanıcı tarafından erişim söz konusudur. Arşiv belgelerinin çok sık kullanıldığı kurumlardan biri olan belediyelerde çoklu erişim olanaklarının sağlanması kendilerine büyük kolaylıklar sağlayacaktır. Bu kolaylıklardan faydalanmak için teknolojik koşulların gelişmesiyle de birlikte, belediyeler arşivlerdeki evraklarını sayısallaştırmak için çaba göstermektedir. Belediye arşivlerinin sayısallaştırılması neticesinde belgelere erişim hızı artacak, evrakların aslı sık sık kullanılmaması nedeniyle yıpranmayacak ve koruma altına alınacak, ihtiyaç duyulan bilgi için filtreleme ve arama imknı geçerli olacaktır.

Türkiye'nin en çok belediyeye sahip ili olan İstanbul'da pek çok belediyenin arşivlerini sayısal ortama aktarmak için projeler geliştirdiği bilinmektedir. İyi niyet ve kurumsal fayda amacı taşıyan bu projelerin her zaman istenilen sonucu vermediği görülmektedir. Belediye arşivlerinin sayısallaştırılması projelerinde yeteri kadar bilgi ve belge uzmanının istihdam edilmemesi istenilen sonuçların elde edilememesinin nedenlerinden biri olarak düşünülmektedir. Bilgi ve belge uzmanlarının yeteri kadar istihdam edilmediği projelerde pek çok sorunların ortaya çıktığı görülmekte, bu sorunların çözümlenemediği anlaşılmaktadır. Sorunların çözülememesi nedeniyle projeler tekrarlanmaktadır. Belediye arşivlerinin sayısallaştırılmasında karşılaşılan belli başlı problemler şöyle belirtilebilir:

- Sayısal ortama aktarılan görüntülerin üst verilerinin girilmemesi veya eksik girilmesi,
- Belgelerin dosya içerisinde düzenlenmeden gelişgzel bir şekilde dijitalleştirilmesi,

- 2005 yılı öncesine ait olup bir vaka dosyası hüviyetine sahip dosyalara Standart Dosya Planı Kodu verilirken, dosyanın özelliklerinin dikkate alınmaması,
- Belge bütünlüğünün korunamaması,
- Kullanılan dijital arşiv programının arşivcilik fonksiyonları için yeterli olmaması

Bahsedilen sorunların bilgi ve belge uzmanlarının istihdam edildiği projelerde uzmanlar tarafından çözüldüğü görülmektedir.

Belediye Arşivlerinin Sayısallaştırılmasında Uzman İstihdamının Sorunların Çözümüne Katkısı

Belediye arşivlerinin sayısallaştırılmasında yukarıda bahsi geçen sorunların çözülmesinde bilgi ve belge uzmanlarının önemli bir rolü bulunmaktadır. İstanbul'daki ilçe belediyelerinde 2011-2016 yıllarında gerçekleştirilen küçük ve büyük çaplı arşiv sayısallaştırılma projelerinin teknik şartnameleri incelendiğinde, her projede proje yöneticilerinin bilgi ve belge yönetimi mezunu olması şartının aranmadığı, arandığı durumlarda ise proje yöneticisinin yanında bilgi ve belge uzmanlarından bir ekibin oluşturulmadığı görülmektedir (EKAP, 2016). Bu durum, sahada yetişmiş insan gücü eksikliğine neden olmaktadır. Fakat, bazı projelerde belediyelerin proje yöneticisinin yanında en az bir bilgi ve belge uzmanı çalıştırdığını gözlemlemekteyiz. 2011 yılında Sultanbeyli Belediyesi en az 1 adet, İstanbul Büyükşehir Belediyesi (İBB) en az 6 adet, 2012 yılında Fatih Belediyesi en az 3 adet, İBB en az 2 adet, 2013 yılında ise Bahçelievler ve Tuzla Belediyesi en az 1 adet bilgi ve belge uzmanının çalıştırılmasını zorunlu kılmıştır. (EKAP, 2016). Bilgi ve belge uzmanı istihdamının fazla olduğu projelerde sonuçların başarısının arttığı hem sahadaki uygulamalardan hem de literatürdeki çalışmalardan anlaşılmaktadır (Boock, 2008; Çiçek, 2011; Wickham, 2015; Assmann ve Mearns, 2015; Bradley ve Keane, 2015; Ghamouh ve Boulahlib, 2015).

Tecrübelerimiz gereği, ihaleye çıkmadan arşivlerini düzenleyen belediyelerin de yeteri kadar bilgi ve belge uzmanı istihdam etmediği bilinmektedir. Bununla birlikte, belediyelerin ihalesini yaptıkları arşiv sayısallaştırma projelerini yüklenen firmaların teknik şartnamelerde en az sayıda çalıştırılması gereken bilgi ve belge yönetimi mezunu sayısı sağlayıp, bu sayının üzerine

pek çıkmadığı gözlenmektedir. Bu durumun tersine, Gaziosmanpaşa Belediyesinin yürüttüğü arşiv sayısallaştırılması projesinde 10 adet bilgi ve belge uzmanı istihdam edilmiştir.

Gaziosmanpaşa Belediyesindeki arşiv düzenleme faaliyeti öncesinde arşivin durumunun belirtilmesi gerekli görülmektedir. Proje öncesinde arşivin girişinde bir kapı bulunmadığı, her isteyenin girebildiği, bir yetkilendirmenin yapılmadığı belirtilmektedir. Arşive giren kişilerin herhangi bir kayıt tutulmadan dosyaları aldığı ifade edilmektedir. Şu anda arşive bir kapı yapılmış olup, sadece yetkilendirilmiş çalışanlar arşive girebilmektedir. Projeden önce arşivdeki belgelerin arandığında bulunamadığı ifade edilmektedir. Proje sonrasında nitelmesi yapılan belgelere kolayca erişildiği söylenmektedir (V. Sağlam, kişisel görüşme, Nisan 11, 2016). Bununla birlikte, belediyenin belgelere SDP kodu verirken karşılaştığı güçlükleri aşmak için Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğünden yardım aldığı fakat bir çözüme ulaşamadığı belirtilmiştir. Ayrıca belediyenin bir arşiv mevzuatı bulunmamaktadır (B. Akyol, kişisel görüşme, Nisan 11, 2016).

Projede arşiv belgelerinin dijital ortama aktarılmasında bilgi ve belge yönetimi mezunlarının tarama operatörü olarak istihdam edilmediği görülmektedir. Tarama operatörlüğü bilgi ve belge uzmanlarının istihdam edilmesini gerekli kılacak süreçlerden olmayabilir fakat tarama operatörlerinin kapsamlı bir eğitimden geçmesi lüzumlu görülmektedir. Belirli bir süre içerisinde bitirilmesi gereken projelerde taranacak belge sayısı fazla olup, tarama operatörleri üzerinde ciddi bir yük oluşmaktadır. Bu yük nedeniyle tarama operatörlerinin hata yapması muhtemeldir. Bu hataları en aza indirmek için tarama operatörlerinin ciddi bir eğitime ihtiyacı vardır (Jones, 2005; Blanke, Bryant ve Hedges, 2011; Mescal, Farwell, Howard, Rozler ve Matthew, 2014).

Gaziosmanpaşa Belediyesindeki sayısallaştırma süreci şöyle açıklanabilir:

- Tasnif: Kurum arşivine devredilen dosyalar önce müdürlüklerine göre, sonrasında ise türlerine göre tasnife tabi tutulur. Dosyalardaki belgeler tel, zımba, iğne gibi unsurlardan ayrılarak taranmaya hazır hale getirilir.

- Tarama: Tasnif edilen dosyaların içindeki belgeler eksiksiz olarak cihazlarda taranır. Vaka ya da konu ile ilgisi görülmeyenler de taranır fakat nitelendirilmesinde ayıklama ya da imha edileceği belirtilir.
- Niteleme: Taraması yapılan belgeler ekleri birbirinden ayrılmayıp, bilgi ve belge uzmanları tarafından nitelendirilir. Niteleme sırasında belgeler, organik bağı yoksa kurularak kronolojik sıra içerisinde yeni dosyalarına yerleştirilir.
- Raflara Yerleştirme: Dosyalara QR kod verilerek kompakt raflarda konumlandırılır.

Belediyelerde ve diğer kamu kurumlarında gerçekleştirilen sayısallaştırma projelerinde belgelerin nitelemelerinin tam yapılamadığı, bazı eksikliklerin olduğu bilinmektedir. Bu eksikliklerin, nitelemenin uzman olmayan kişiler tarafından yapılması nedeniyle kaynaklandığı düşünülmektedir. Literatürde de bilgi ve belge uzmanları tarafından yapılan nitelemelerin kaliteli olduğu belirtilmektedir (Blagoredov, Kitching, Livermore, Simonsen ve Smith, 2012; Elsayed, 2014; Cleircin, Eachin ve Bale, 2015). Gaziosmanpaşa Belediyesinde arşiv belgelerinin tanımlama işlemleri sadece bilgi ve belge yönetimi mezunları tarafından yapılmaktadır. Çoğu bilgi ve belge yönetimi mezunu arşiv belgelerinin tanımlanmasında hangi hususlara dikkat edileceğinin eğitimini almıştır. Dolayısıyla bilgi ve belge uzmanlarının yaptığı nitelemelerin daha başarılı olacağı açıktır. Gaziosmanpaşa Belediyesi çalışanları arşiv belgelerinin nitelemelerinden memnun olduğunu ifade etmektedir. Tarafımızca yapılan incelemeler sonucunda yapılan nitelemelerin ihtiyacı karşıladığı görülmektedir (M. Celep, kişisel görüşme, Nisan 11, 2016; B. Akyol, kişisel görüşme, Nisan 11, 2016).

Arşiv belgelerinin sayısallaştırılmasından önce tasnifinin yapılması gerektiği bilinmektedir. Bazı sayısallaştırma projelerinde tasnifin yapılmadan sayısallaştırmanın gerçekleştirildiği görülmüştür. Dosyalarda konu ya da vaka ile ilgisi olmayan ya da başka bir dosyada bulunması gereken belgelerin bulunması muhtemel bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Belediyede tasnif çalışmaları da bilgi ve belge uzmanları tarafından yapılmaktadır. Tasnif sırasında ayıklanması gereken belgeler ayrılmakta fakat imhası gerçekleştirilmemektedir.

SDP'nin yapısı gereği, SDP kodu tesis etmek bazı sorunlara sahiptir. Bu sorunlar kimi zaman SDP'den, kimi zaman da yeterli bilgi ve belge uzmanının istihdam edilmemesinden kaynaklanmaktadır (Çiçek, 2008). Mesela, ada, pafta, parsel bilgileri içeren imarla ilgili belgelerde dosyalara tekbiçim referans numarası sorunların çözümünde önemli bir işlem olarak kabul edilmektedir. Bazı projelerde farklı imar dosyalarına aynı dosya kodunun verildiği görülmüştür. Dosyalamanın belgeleri organik bağ içerisinde biraraya getirmek olarak tanımladığı düşünüldüğünde (Çiçek, 2015, s. 154) dosya kodunun belgenin kimlik numarası hüviyetinde olduğunu ifade etmek mümkündür. Farklı bilgiler içeren ve o türden binlercesi mevcut olan vaka dosyalarına SDP kodunun verilmesi bilgi ve belge uzmanlarının alanlarına girmektedir. Bununla birlikte, SDP'nin belediyelerdeki tüm faaliyetlere karşılık gelecek kodları barındırmadığı bilinmektedir (Çiçek, 2008). Gaziosmanpaşa Belediyesinde çalışan bilgi ve belge uzmanlarının bu konudaki eksiklikleri tespit ettiği görülmüştür.

Dosyalamada erişim kolaylığı amacıyla renkli dosya kodları vermek kullanılan bir yöntemdir. Fakat bir vaka dosyasında belirli bir olaya ait olup, müstakil olarak da dosya teşkil edebilecek belge bütünlüğünün bulunduğu föylere farklı renkler vermek çok görülen bir uygulama değildir. Bu yöntem her birimin dosya renginin ve dosya türünün farklı olmasını sağlamaktadır. Böylelikle fiziki ortamdaki erişim de daha hızlı olacaktır. Gaziosmanpaşa Belediyesindeki bilgi ve belge uzmanlarının benimsediği bu yaklaşımın erişimi kolaylaştırdığı söylenmektedir (B. Akyol, kişisel görüşme, Nisan 11, 2016).

Belediyelerin taşınma gibi nedenlerle arşiv binalarını değiştirdiği bilinmektedir. Bu taşınma işlemleri sırasında dosya bütünlüklerinin zaman zaman bozulduğu görülmektedir. Arşivdeki evraklar sayısallaştırma için düzenlendiğinde bir konu ya da vaka dosyasındaki belgelerin ait olduğu dosyada bulunmadığı tespit edilmektedir. Hangi belgenin hangi dosyaya ait olduğunu belirlemek bilgi ve belge uzmanının konu alanıdır. Bilgi ve belge uzmanı sayısının yeterli olduğu projelerde belge ve dosya bütünlüğünün daha iyi korunduğu bilinmektedir (Çiçek, 2011).

Arşiv programları oluşturulurken iki seçenek karşımıza çıkmaktadır. Bunlardan birincisi, mevcut bir yazılımı lisanslayarak uygulamak, ikincisi ise yeni bir yazılım meydana

getirmektir. Kurumların genelde birinci yöntemi tercih ettiği görülmektedir. Bu yöntem tercih edilirken programın esas kullanıcıları olan arşivciler tarafından denenmesi başarılı sonuçlar ortaya koymaktadır. Fakat, belediyelerin arşiv programlarını arşivcilere yeteri kadar denetmeden satın aldığı görülmektedir. Böyle bir durum olmasına rağmen, bilgi ve belge uzmanlarının yer aldığı projelerde sorunlar zamanında tespit edilmekte, projelerin başarısına katkıda bulunmaktadır (Çiçek, 2011).

Sonuç ve Öneriler

İstanbul'daki ilçe belediyelerinde pek çok arşiv sayısallaştırma projeleri gerçekleştirilmektedir. Bu projelerin çoğunda yeteri kadar bilgi ve belge uzmanının istihdam edilmediği görülmektedir. Daha önceki projelerde bilgi ve belge uzmanı istihdamının projelerin başarısını olumlu yönde etkilediği bilinmektedir. Bu çalışmada da Gaziosmanpaşa Belediyesinde gerçekleştirilen arşiv sayısallaştırma projesi incelenmiştir. Projede 10 adet bilgi ve belge uzmanı çalışmaktadır. Arşiv malzemelerinin nitelendirilmesi, dosyaların tasnif edilmesi, dosyalara SDP kodunun verilmesi bilgi ve belge uzmanları tarafından gerçekleştirilmektedir. Belediye yetkilileri yapılan görüşmelerde yapılan işlerden memnun olduklarını dile getirmektedir. Yapılan başarılı işler neticesinde aranan belgeye hızlıca erişildiği, belgelerin orijinalinin korunduğu, fotokopi gibi maliyetlerin ortadan kalkması nedeniyle kurumun kâr elde ettiği belirtilmektedir. Bu başarıların bilgi ve belge uzmanı istihdamının fazla olması nedeniyle gerçekleştiği görülmüştür. Kurumlardaki arşiv sayısallaştırma projelerinde ne kadar bilgi ve belge uzmanı istihdam edilirse başarının o kadar sürekli olacağı kanaatine varılmıştır.

Belediyelerdeki sayısallaştırma projelerinde tarama operatörlerinin istihdamında en az lise mezunu olma şartı arandığı görülmektedir. Kısa sürede bitirilmesi gereken projelerde taranacak çok sayıda belge olup, tarama operatörlerinin üzerinde ciddi bir iş yükü bulunmaktadır. Bu iş yükü nedeniyle tarama operatörlerinin hata yapması muhtemeldir. Bu hataların en aza indirgenmesi için tarama operatörlerinin kapsamlı bir eğitimden geçmesi gerekmektedir. Belediyelerde gerçekleştirilen arşiv sayısallaştırma projelerinde yeteri kadar bilgi ve belge uzmanı istihdam edilmediği için, bugüne kadar gerçekleştirilen projelerin büyük çoğunluğunun düzeltilme gereksinimi ile karşı karşıya kalınacağı düşünül-

mektedir. Bilgi ve belge uzmanı istihdamının olmaması belediyelerin zararına neden olmaktadır. Belediyelerde bu konuda bir farkındalık oluşturulması gerekmektedir. Yaptığımız bu çalışmanın alanda eksik bırakılan çalışmalara da ışık tutacağı düşünülmektedir. Muhtemel araştırmalar şöyle belirtilebilir: Belediyelerin arşiv sayısallaştırma ve elektronik belge yönetim sistemi kurma projelerinin teknik şartnamelerindeki personel nitelikleri ile projenin başarısını nasıl etkilediği incelenmesi gereken bir husus olarak görülmektedir. İkinci bir muhtemel araştırma ise, belediyelerin zararlarını görmelerine rağmen neden yeteri kadar bilgi ve belge uzmanı istihdam etmediği sorusudur. Bilgi ve belge uzmanlarının bu konuda bir farkındalık oluşturup oluşturmadığı sorgulanabilir. Ülkemizde dört yıllık bilgi ve belge yönetimi eğitimi veren Ankara, Atatürk, Çankırı Karatekin, Hacettepe, Marmara ve İstanbul Üniversitelerinden sadece Hacettepe Üniversitesinin bilgi ve belge merkezlerindeki sayısallaştırma sürecini müstakil bir derste öğrencilere açıkladığı görülmektedir. Üçüncü araştırma konusu bu durum üzerine şekillenebilir. Bilgi ve belge yönetimi bölümlerindeki müfredatın öğrencileri arşivlerdeki sayısallaştırma süreci için ne kadar yetkin kıldığı araştırılması gereken bir soru olarak kabul edilmektedir.

Kaynakça

- Afzali, M. (2008). Karma Kütüphane: Dijital ve Geleneksel Kütüphanelerin Odak Noktası, *Türk Kütüphaneciliği*, 22(3), 266-278.
- Akdoğan, Z. ve Özdemirci, F. (2015). Dijitalleştirme ve e-Arşivlemede İzlenecek Yol ve Yöntemler. Özdemirci, F., Özel, N., Çakmak, T., Akdoğan, Z. ve Yalçınkaya, B. (Ed.) içinde, *e-Beyas 2015 Sempozyumu Kurumsal Belleklerin Geleceği: Dijitalleştirme - Elektronik Arşiv - Elektronik Belge Yönetimi* (ss. 195-198). Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Aldemir, A. ve O, E. S. (2006). Sayısal (Dijital) Kültürün Korunması: Web Arşivleme, *Türk Kütüphaneciliği*, 20 (3), s.283-312.
- Arısoy, Y. E. ve Durmuş, M. A. (2015). Dijital Arşivleme Çalışmaları ve Standartları Özdemirci, F., Özel, N., Çakmak, T., Akdoğan, Z. ve Yalçınkaya, B. (Ed.) içinde, *e-Beyas 2015 Sempozyumu Kurumsal Belleklerin Geleceği: Dijitalleştirme - Elektronik Arşiv - Elektronik Belge Yönetimi* (ss. 213-220). Ankara: Ankara Üniversitesi.

- Arus, O. (2016). Digital SSM: Sabancı Üniversitesi Sakıp Sabancı Müzesi'nde Yer Alan Eserlerin Dijitalleştirilmesi Projesi. Özel, N. ve Çakmak, T. (Ed.) *Üniversite ve Araştırma Kütüphanecileri Derneği [ÜNNAK] 2014 Uluslararası Kültürel Mirasın ve Kültürel Bellek Kurumlarının Yönetimi Kongresi* içinde (s. 167-174). İstanbul: Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı.
- Assmann, I. ve Mearns, M. (2015). From Broadcasting to Archiving: The Southern African Public Service Broadcast Archives, *The Journal of the Archives and Records Association*, 36(2), 146-166.
- Atala, Z. Ö. ve Salman, Y. (2016). Documenting Our Recent Past: Digital Archive for Modern Architectural Heritage. Özel, N. ve Çakmak, T. (Ed.) *Üniversite ve Araştırma Kütüphanecileri Derneği [ÜNNAK] 2014 Uluslararası Kültürel Mirasın ve Kültürel Bellek Kurumlarının Yönetimi Kongresi* içinde (s.106-112). İstanbul: Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı.
- Aubrecht, D. Ö., Akın, Ş. ve Coşkun, E. (2016). Nadir Eserlerin Zarar Görebilirliğini Azaltacak Bir Yaklaşım Olarak Dijital Kütüphane. Özel, N. ve Çakmak, T. (Ed.) *Üniversite ve Araştırma Kütüphanecileri Derneği [ÜNNAK] 2014 Uluslararası Kültürel Mirasın ve Kültürel Bellek Kurumlarının Yönetimi Kongresi* içinde (s. 253-263). İstanbul: Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı.
- Aydın, C. ve Özdemirci, F. (2011). Elektronik Belgelerin Arşivlenmesinde Gerçekliğin ve Bütünlüğün Korunması, *Bilgi Dünyası*, 12(1), 105-127.
- Aydın, S. (2011). *Atatürk Kitaplığı Süreli Yayınları Sayısallaştırma Çalışmalarının Teknik ve Yönetimsel Analizi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.
- Aydın, S. (2014, 17-20 Eylül). *Arap Harfli Süreli Yayınların Sayısallaştırılması*. ÜNNAK 2014 Uluslararası Kültürel Mirasın ve Kültürel Bellek Kurumlarının Yönetimi Kongresinde sunulan bildiri. İstanbul, Türkiye.
- Aytaç, S. (2002). Türkiye Yazmalarının Sayısallaştırılması, *Türk Kütüphaneciliği*, 16(1), 3-19.
- Baransel, A. E. ve Tabak, İ. İ. (2006). E-Dönüşüme Giden Yolda Belge Yönetim ve İş Akış Sistemleri, *Türk Kütüphaneciliği*, 20(1), 89-100.

- Belediye Kanunu, 5393, T.R. (2005). 1 Mayıs 2016 tarihinde [http:// www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5393.pdf](http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5393.pdf) adresinden erişildi.
- Blagoredov, V., Kitching, I. J., Livermore, L., Simonsen, T. J. ve Smith, V. S. (2012). No Specimen Left Behind: Industrial Scale Digitization of Natural History Collections, *Zookeys*, 209, 133-146.
- Blanke, T., Bryant, M. ve Hedges, M. (2011). Ocropidum: Open Source OCR for Small-scale Historical Archives, *Journal of Information Science*, 38(1), 76-86.
- Boock, M. (2008). Organizing for Digitization at Oregon State University: A Case Study and Comparison with ARL Libraries, *The Journal of Academic Librarianship*, 34(5), 445-451.
- Bradley, M. ve Keane, A. (2015). The Abbey Theatre Digitization Project in NUI Galway, *New Review of Information Networking*, 20(1-2), 35-47.
- Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 5216, T.R. (2004). 1 Mayıs 2016 tarihinde [http:// www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5216.pdf](http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5216.pdf) adresinden erişildi.
- Cleircin, G. O., Eachin, M. C. ve Bale, A. (2015). Managing the Digitization and Online Publication of Sensitive Heritage Material in the Dúchas Project, *New Review of Information Networking*, 20(1-2), 194-199.
- Çakmak, N. ve Naneci, E. (2015, 1-3 Ekim). *Kültür ve Sanatta Türkiye'nin Sayısal Gündemi: Europeana Modeli Üzerinden Türkiye'deki Mevcut Durumun Değerlendirilmesi*. ÜNAK 2015 Elektronik Çağda İçerikten Mimariye Kütüphaneler Sempozyumunda sunulan bildiri. Ankara, Türkiye.
- Çakmak, T., ve Yılmaz, B. (2012). Türkiye'de Kültürel Bellek Kurumlarındaki Dijitalleştirme Çalışmalarının Düşünce Özgürlüğü Bağlamında Değerlendirilmesi, *Bilgi Dünyası*, 13(2), 418-436.
- Çaltı, Ö. (2014, 17-20 Eylül). *Kültürel Miras ve Kültürel Belleğinizi Dijital Ortamda SirsiDynix Portfolio ile Yönetin*. ÜNAK 2014 Uluslararası Kültürel Mirasın ve Kültürel Bellek Kurumlarının Yönetimi Kongresinde sunulan bildiri. İstanbul, Türkiye.
- Çelik, K. (2014, 17-20 Eylül). *Yazma Eser Koleksiyonunu Dijitale Aktarılan İlk Kütüphane*. ÜNAK 2014 Uluslararası Kültürel Mirasın ve Kültürel Bellek Kurumlarının Yönetimi Kongresinde sunulan bildiri. İstanbul, Türkiye.

- Çiçek, N. (2008). Belediyelerde Standart Dosya Planı Uygulamalarında Yaşanan Güçlükler, *Bilgi Dünyası*, 9(2), 133-153.
- Çiçek, N. (2011). Örgütlerde Elektronik Belge Yönetimi Programlarının Kurulmasında Bilgi Ve Belge Uzmanlarının Rolü: E-Belediyecilik Örneği, Parlak, Z. ve Yumuşak, G. İ. (Ed.) içinde, *International 9th Conference on Knowledge, Economy and Management Proceedings* (ss. 109-119). Saraybosna.
- Çiçek, N. (2015). *Kurumsal Bilgi ve Belge Yönetimi*. İstanbul: Marmara Belediyeler Birliği Kültür Yayınları.
- De Martino, M., Monti, M. ve Rosati, C. (2016). A Knowledge Model for Supporting Digital Exploration of Historical Industrial Archives. Çakmak, T. ve Özel, N. (Ed.) içinde, *ÜNAK 2014 Uluslararası Kültürel Mirasın ve Kültürel Bellek Kurumlarının Yönetimi Kongresi* (ss. 392-400). İstanbul: Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı.
- Kamu İhale Kurumu. Elektronik Kamu Alımları Platformu [EKAP], [https:// ekap. kik. gov. tr/ EKAP/ YeniIhaleArama.aspx](https://ekap.kik.gov.tr/EKAP/YeniIhaleArama.aspx) adresinden erişildi.
- Elsayed, A. M. (2014). Outsourcing Digitization Projects in Saudi Arabia: An Overview of Current Practices, *Library Collections, Acquisitions, & Technical Services*, 38(1-2), 37-46.
- Eşki, H. (2014). Suna Kırac Kütüphanesi Dijital Koleksiyonları: İş akışı ve Standartlar. Çakmak, T. ve Özel, N. (Ed.) içinde, *ÜNAK 2014 Uluslararası Kültürel Mirasın ve Kültürel Bellek Kurumlarının Yönetimi Kongresi* (ss.183-194). İstanbul: Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı.
- Ghamouh, N. ve Boulahlib, M. (2015). Cultural Heritage Digitization Projects in Algeria: Case Study of the National Library, *IFLA Journal*, 41(3), 272-278.
- Güner, Ö. (2013). *Sayısal Kütüphane Koleksiyonları: Marmara Üniversitesi Yayınlarının Sayısal Ortamda Hizmete Sunulması için Gerekli Altyapının Oluşturulması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.
- Gürleyen, S. B. (2014). Bilgi Merkezlerinde Coğrafi Bilgi Sistemlerinin Kullanımı: Coğrafi Bilgi Sistemleri ile Bilgi Merkezlerindeki Konumsal Verilere Erişim ve Dijital Coğrafi Arşivler Yaratma. Çakmak, T. ve Özel, N. (Ed.)

- çinde, *ÜNAK 2014 Uluslararası Kültürel Mirasın ve Kültürel Bellek Kurumlarının Yönetimi Kongresi* (ss. 327-338). İstanbul: Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı.
- Jones, R. A. (2005). Empowerment for Digitization: Lessons Learned From the Making of Modern Michigan, *Library Hi Tech*, 23(2), 205-219.
- Katuu, S. (2012). Enterprise Content Management Implementation: An Overview of Phases, Standards and Best Practice Guidelines, *Bilgi Dünyası*, 13(2), 457-476.
- Kaya, E. (2011). *Türkiye'deki Nadir Eser Kütüphanelerinde Sayısallaştırma ve Süleymaniye Kütüphanesi Uygulamaları*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.
- Kurulgan, M. (2013). Bilgi Teknolojilerinin Kütüphane/Bilgi-Belge Merkezlerine Etkisi: Toplumsal, Yapısal, Yönetimsel ve İşlevsel Açılardan Bir İnceleme, *Türk Kütüphaneciliği*, 27(3), 472-495.
- Kuzucuoğlu, A., H., Kiraz, M. N., Ünsalan, O. ve Taşdemir, İ. (2015). Kütüphanelerdeki El Yazması Eserlere Yönelik Bir Belgeleme Önerisi: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Nadir Eserler Kitaplığı Örneği, *Bilgi Dünyası*, 16(1), 141-159.
- Küçük, M. E. ve Alır, G. (2003). Dijital Koruma (Arşivleme) Stratejileri ve Bazı Uygulama Örnekleri, *Türk Kütüphaneciliği*, 17(4), 340-356.
- Küçük, M. E. ve Soydal, İ. (2003). Dijital Kütüphanelerde Standartlar ve Protokoller, *Türk Kütüphaneciliği*, 17 (2), 121-146.
- Külcü, Ö. (2010a). Belge Yönetiminde Yeni Fırsatlar: Dijitalleştirme ve İçerik Yönetimi Uygulamaları, *Bilgi Dünyası*, 11(2), 408-443.
- Külcü, Ö. (2010b). Kent Bilgi Kaynaklarının Dijitalleştirilmesi ve Dijital İçerik Yönetimi Uygulamaları. *Kent Hafıza Merkezleri: Kent İhtisas Kütüphaneleri, Kent Arşivleri ve Kent Müzeleri Sempozyumu* (s. 74-96). Kayseri: Erciyes Üniversitesi.
- Külcü, Ö. (2013). "Dijitalleştirilen Kültürel Mirasın Arşivlenmesi Korunması ve Devamlılığı. Yıldırım, M. ve Kadioğlu, S. (Ed.) içinde, *Osmanlı Coğrafyası Kültürel Arşiv Mirasının Yönetimi ve Tapu Arşivlerinin Rolü Uluslararası Kongresi* (s. 875-890). İstanbul.

- Külcü, Ö. ve Çakmak, T. (2009). Elektronik Belge Yönetimi Üzerine INTERPARES Projesi ve Türkiye Takımı Faaliyetleri, *Bilgi Dünyası*, 10(2), 287-302.
- Mescal, A. D., Farwell, M., Howard, S., Rozler, J. ve Matthew, S. (2014). A Digital File Inventory of the Queens College Special Collections and Archives, *OCLC Systems & Services: International Digital Library Perspectives*, 30(2), 78-90.
- Musnik, S. Y. (2009). From Gallica to Gallica 2 and More: A Survey of the Digitisation Projects at the BnF, *Türk Kütüphaneciliği*, 23(2), 337-350.
- Nas, Y. (2014, 17-20 Eylül). Dijital Koruma. *ÜNAK 2014 Uluslararası Kültürel Mirasın ve Kültürel Bellek Kurumlarının Yönetimi Kongresinde sunulan bildiri*. İstanbul, Türkiye.
- Nazemi, Y. (2013). *Görsel ve İşitsel Arşivlerin Analogtan Digitale Çevrilmesi: İRB ve TRT Arşivlerinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara, Türkiye.
- Nural, Ö. A. (2015). *Türkiye'deki Kamu Kuruluşlarına Ait Müzik Arşivlerinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum, Türkiye.
- Okumuş, E. (2014, 17-20 Eylül). İstanbul Müftülüğü Meşihat Arşivi ve Şer'iyye Sicillerinin Dijital Ortama Aktarılması Projesi. *ÜNAK 2014 Uluslararası Kültürel Mirasın ve Kültürel Bellek Kurumlarının Yönetimi Kongresinde sunulan bildiri*. İstanbul, Türkiye.
- Özel, N. (2016). Kültür Objelerinin Dijitalleştirilmesi Sürecinde Planlama Çalışmalarının ve Üstveri Tanımlamanın Önemi. Özel, N. ve Çakmak, T. (Ed.) *Üniversite ve Araştırma Kütüphanecileri Derneği [ÜNAK] 2014 Uluslararası Kültürel Mirasın ve Kültürel Bellek Kurumlarının Yönetimi Kongresi* içinde (ss. 160-166). İstanbul: Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı.
- Özel, N. (2015). *Nadir ve Yazma Eser Dermelerinin Dijitalleştirilmesinin Planlanması İçin Kılavuzlar*. Ankara.
- Özen, L. ve Demirdelen, H. (2011). AccessIT Projesi, Müzelerde Dijitalleştirme ve Europeana (Avrupa Dijital Kütüphanesi Projesi), *Türk Kütüphaneciliği*, 25(1), 132- 136.

- Sağlık, Ö. (2015a). *İstanbul'daki İlçe Belediyelerinin Stratejik Planları ile Performans Programlarında Bilgi ve Belge Odaklı Hizmetlerin Yeri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.
- Sağlık, Ö. (2015b). İstanbul'daki İlçe Belediyelerinin Kurumsal Bilgi Kaynakları Hizmeti: Stratejik Planlar ve Performans Programları Işığında Bir İnceleme. Özdemirci, F., Özel, N., Çakmak, T., Akdoğan, Z. ve Yalçinkaya, B. (Ed.) içinde, *e-Beyas 2015 Sempozyumu Kurumsal Belleklerin Geleceği: Dijitalleştirme - Elektronik Arşiv - Elektronik Belge Yönetimi* (ss. 287-302). Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Sandal, N., ve Topaloğlu, A. (2015, 1-3 Ekim). *IRCICA'daki Sayısalleştirme Çalışmaları: IRCICA Farabi Sayısal Kütüphanesi ve Osmanlıca OCR*. ÜNAK 2015 Elektronik Çağda İçerikten Mimariye Kütüphaneler Sempozyumunda sunulan bildiri. Ankara, Türkiye.
- Saydam, V. (2015). Elektronik Arşivlemede Temel Prensipler. Özdemirci, F., Özel, N., Çakmak, T., Akdoğan, Z. ve Yalçinkaya, B. (Ed.) içinde, *e-Beyas 2015 Sempozyumu Kurumsal Belleklerin Geleceği: Dijitalleştirme - Elektronik Arşiv - Elektronik Belge Yönetimi* (ss. 243-250). Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Sezgin, Ü. B. (2015). *Halk Kütüphanelerinin Dijital Hizmetlerinin Geliştirilmesi: Ankara İli Örneği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara, Türkiye.
- Şahin, İ. D. (2010). *Yerel Kültür Mirasının Dijitalleştirilmesi ve Halk Kütüphaneleri: Yalova Örneği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara, Türkiye.
- Şanlı, F., Demir, C., Cavac, A. E., Rende, F., Yılboğa, H., ve Öztürk, V. (2014). Belgelerin Dijitalleştirilmesinde OCR ve ICR Teknolojileri Çözümleri. Özdemirci, F., Akdoğan, Z. Ş., ve Kızıltepe, N. (Ed.) içinde, *e-Beyas 2014: Elektronik Belge Yönetimi ve Arşiv ve Uygulamaları Sempozyumu* (ss. 93-102). Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Tarhan, E. (2014, 17-20 Eylül). *Dijitalleştirme, Microfilm ve Belge Yönetim Yazılımı*. ÜNAK 2014 Uluslararası Kültürel Mirasın ve Kültürel Bellek Kurumlarının Yönetimi Kongresinde sunulan bildiri. İstanbul: Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı.

- Todorova, T., Yılmaz, B., Çakmak, T., ve Tsvetkova, E. (2016). Digital Preservation Policies in Bulgaria and Turkey. Özel, N. ve Çakmak, T. (Ed.) Üniversite ve Araştırma Kütüphanecileri Derneği [ÜNAK] 2014 Uluslararası Kültürel Mirasın ve Kültürel Bellek Kurumlarının Yönetimi Kongresi içinde (s. 175-182). İstanbul: Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı.
- Tonta, Y. (2009). Dijital Yerliler, Sosyal Ağlar ve Kütüphanelerin Geleceği, *Türk Kütüphaneciliği*, 23(4), 742-768.
- Topaloğlu, A. (2011). Türkiye'de İlk Sayısal Kütüphane Yönetim Sistemi: IRCICA FARABI, *Türk Kütüphaneciliği*, 25(2), 277-286.
- Turan, M. (2015). Adli Bilişim ve Dijitalleştirme : Roller, Etkileşim ve Sorunlar. Özdemirci, F., Özel, N., Çakmak, T., Akdoğan, Z. ve Yalçınkaya, B. (Ed.) içinde, *e-Beyas 2015 Sempozyumu Kurumsal Belleklerin Geleceği: Dijitalleştirme - Elektronik Arşiv - Elektronik Belge Yönetimi* (ss. 121-134). Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Türkiye Cumhuriyeti [T.C.] Başbakanlık. (2006). *Bilgi Toplumu Eylem Planı 2006-2010*. 1 Mayıs 2016 tarihinde <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2006/07/20060728-7.htm> adresinden erişildi.
- T.C. Kalkınma Bakanlığı. (2006). *9. Kalkınma Planı*. 1 Mayıs 2016 tarihinde <http://www.kalkinma.gov.tr/Pages/KalkinmaPlanlari.aspx> adresinden erişildi.
- Uçmaz, M. (2013). *Kültürel Mirasın Dijitalleştirilmesi: Hindistan'daki Türk Kültür Varlığı Örneği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara, Türkiye.
- Ünlü, H., Akdemir, A., ve Er, H. (2014, 17-20 Eylül). *Europeana Newspapers Projesi ve Milli Kütüphane Dijital Kütüphanesi*. ÜNAK 2014 Uluslararası Kültürel Mirasın ve Kültürel Bellek Kurumlarının Yönetimi Kongresinde sunulan bildiri, İstanbul: Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı.
- Wickham, M. S. (2015). Heritage Quay: What Will You Discover? Transforming the Archives of the University of Huddersfield, Yorkshire, UK, *New Review of Academic Librarianship*, 21(2), 195-205.
- Yalçınkaya, B. (2015). E-Arşiv Uygulamalarına Teknolojik ve Altyapı Kapsamında Yaklaşımlar: Güvenilir E-Arşivleme Koşulları Yol Haritası. Özdemirci, F., Özel, N., Çakmak, T., Akdoğan, Z. ve Yalçınkaya, B. (Ed.) içinde, *e-Beyas*

2015 Sempozyumu Kurumsal Belleklerin Geleceği: Dijitalleştirme - Elektronik Arşiv - Elektronik Belge Yönetimi (ss. 221-234). Ankara: Ankara Üniversitesi.

- Yılmaz, B. (2011). Dijital Kütüphane Becerileri Konusunda Türkiye'de Durum: AccessIT Projesi Çerçevesinde Bir Değerlendirme", *Türk Kütüphaneciliği*, 25(1),117-123.
- Yılmaz, B., Külcü Ö., Çakmak, T. ve Ayaokur, A. (2015a, 1-3 Ekim). *Kültürel Mirasın Dijital Platformlarda Paylaşımı ve Bulut Uygulamalar: LoCloud Projesi-Koç Üniversitesi VEKAM Örneği*. Üniversite ve Araştırma Kütüphanecileri Derneği [ÜNNAK] 2015 Elektronik Çağda İçerikten Mimariye Kütüphaneler Sempozyumunda sunulan bildiri. Ankara, Türkiye.
- Yılmaz, B., Külcü, Ö. ve Çakmak, T. (2015). Küçük ve Orta Ölçekli Bilgi Merkezlerinde Dijital Kültürel Miras Ürünlerinin Yönetimi: LoCloud Projesi Örneği. Özdemirci, F., Özel, N., Çakmak, T., Akdoğan, Z. ve Yalçınkaya, B. (Ed.) içinde, *e-Beyas 2015 Sempozyumu Kurumsal Belleklerin Geleceği: Dijitalleştirme - Elektronik Arşiv - Elektronik Belge Yönetimi* (s. 205-212). Ankara: Ankara Üniversitesi.